

ประจำปี
๒๕๖๘

รายงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ BEST PRACTICE

นโยบายสร้างโอกาส และลดความเหลื่อมล้ำ
ทางการศึกษา

โรงเรียนอุเทนพัฒนา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครพนม

คำนำ

รายงานผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติระดับภาค ด้านการสร้างโอกาส และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2568 ของโรงเรียนอุเทนพัฒนา ได้เล็งเห็นความสำคัญ และนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นให้ผู้เรียน “เรียนดี มีความสุข” ภายใต้แนวคิด “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน” โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกภาคส่วน โรงเรียนอุเทนพัฒนาจึงมีการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อสร้างโอกาส และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับผู้เรียนโรงเรียนอุเทนพัฒนา โดยใช้ TUMEHOME Model กระบวนการดำเนินงานตามหลักการบริหารด้วยระบบคุณภาพ (PDCA) จนทำให้โรงเรียนอุเทนพัฒนาประสบความสำเร็จผลงานด้านต่าง ๆ หวังเป็นอย่างยิ่ง เอกสารรายงานผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศเล่มนี้จะอำนวยความสะดวกต่อคณะกรรมการประเมิน และเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานทางการศึกษา และผู้ที่สนใจนำไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

โรงเรียนอุเทนพัฒนา

หลักการ

1. การบริหารจัดการศึกษาต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และบริบทของสถานศึกษา
2. การสร้างโอกาสทางการศึกษา ความเสมอภาคทางการศึกษา และความเท่าเทียม ต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุนตามบริบทของพื้นที่

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายสร้างโอกาสทางการศึกษา ความเสมอภาค ความเท่าเทียมทางการศึกษา

กระบวนการดำเนินงาน

- T : Technology การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงาน
- U : Unity การทำงานร่วมกันเป็นทีม
- M^๒ : Morality การใช้หลักคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินงาน
- H : Harmony การทำงานต้องมีความเชื่อมโยง สอดคล้อง เป็นเนื้อเดียวกัน
- O : Occupation การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ
- E : Evaluation มีการตรวจสอบ และประเมินผล การปฏิบัติงาน

ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงาน

ระบบการดำเนินงาน

1. งานติดตาม ดูแล ช่วยเหลือนักนักเรียน
2. สถานศึกษาปลอดภัย
3. พาน้องกลับมาเรียน
4. สถานศึกษาสีขาว
5. การวัด และประเมินผล

ระบบสนับสนุน

1. เครือข่ายการดำเนินงาน ภาคในสถานศึกษา
2. ภาคีเครือข่ายภายนอก
3. ระบบบริหารจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ

ระบบสังคม

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. นักเรียน
4. ผู้ปกครอง / คณะกรรมการสถานศึกษา

การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

- การตรวจสอบการดำเนินงาน ๓ ระยะ (๓ R)
1. BAR : Before Action Review การตรวจสอบก่อนการดำเนินงาน
 2. DAR : During Action Review การตรวจสอบระหว่างการดำเนินงาน
 3. AAR : After Action Review การตรวจสอบหลังการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน

1. งานติดตาม ดูแล ช่วยเหลือนักนักเรียน ที่มีประสิทธิผล
2. สถานศึกษาปลอดภัย พาน้องกลับมาเรียน สถานศึกษาสีขาว และการวัด และประเมินผล ที่มีประสิทธิผล
3. มีรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ

ภาพที่ ๑ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา TUMHOME Model เพื่อสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา

ความเป็นมาและความสำคัญ

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นปัญหาที่ท้าทายและพบได้ในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างรากฐานอันมั่นคงให้แก่อนาคตของชาติ จึงไม่น่าแปลกใจที่รัฐบาลในหลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการเติบโตของประเทศ รวมถึงเพื่อลดช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคม การศึกษายังเป็นปัจจัยพื้นฐานในการเสริมสร้างมนุษย์ให้มีคุณภาพและสามารถปรับตัวได้ทันทั่วทั้งที่ตามการเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาพลเมืองให้พร้อมสำหรับเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและองค์ความรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็น การสร้างระบบและกลไกที่สามารถพัฒนาทักษะของประชาชนให้สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยหนึ่งในเป้าหมายหลักคือการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและทุกช่วงวัย เพื่อสร้างคนไทยที่มีคุณภาพและคุณธรรม พร้อมด้วยความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะที่จำเป็นต่อศตวรรษที่ 21 รัฐบาลยังส่งเสริมให้มีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม เสริมสร้างสุขภาวะที่ครอบคลุมด้าน รวมถึงสนับสนุนให้เกิดความรักในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อเตรียมคนไทยให้เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ และเกษตรกรยุคใหม่ที่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้กระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมายให้มีบทบาทหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนในทุกช่วงวัย ครอบคลุมทุกมิติของโอกาส ความเท่าเทียม และความเสมอภาค รวมถึงคุณภาพและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการพัฒนาทั้งในระดับประเทศและสังคมโลก การศึกษาแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด "จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน" จึงเป็นกลไกสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการได้นำมาใช้ในนโยบายการศึกษา เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้เพิ่มจุดเน้นด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวนโยบายนี้ โดยเฉพาะในเรื่องการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ผ่านการป้องกัน ฝ่าละออง และดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กที่ตกหล่นออกจากระบบการศึกษา เด็กไร้สัญชาติ เด็กในถิ่นทุรกันดาร หรือพื้นที่ห่างไกล ทั้งนี้ยังมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง เพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างพึ่งพาตนเองได้

จากแนวนโยบายและการดำเนินงานข้างต้น โรงเรียนอนุเทพพัฒนา ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีพื้นที่ 215 ไร่ ครูและบุคลากร 82 คน และนักเรียน 1,355 คน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาในทุกด้าน จึงได้ปรับใช้รูปแบบการบริหารจัดการ TUMHOME Model เพื่อสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับนักเรียน โดยใช้กระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เพื่อวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

กระบวนการและวิธีการดำเนินงาน

PDCA	TUMHOME Model	การดำเนินการ
P : Plan การวางแผน	U : Unity ความสามัคคี กลมเกลียว เป็นหนึ่งเดียว ความสมานฉันท์ H : Harmony ความสามัคคี มีเมตริจิต เป็นมิตรที่ดีต่อกัน มีเครือข่ายแห่งการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของสถานศึกษา โดยวิธี SWOT Analysis สร้างภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้ความเข้มแข็ง มีความสามัคคี เป็นหนึ่ง ร่วมร่วมมือกันในการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรม เชิงบูรณาการความร่วมมือกับทุกหน่วยงานและภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยยึดบริบทพื้นที่และโรงเรียนเป็นฐานในการวางแผน 2. เสนอและขออนุมัติโครงและจัดทำแผนการดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลโครงการ 3. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจ
D : Do การดำเนินงาน	T : Technology เทคโนโลยี O : Occupation อาชีววันวิถี ตามนโยบายของ สพม.นครพนม	<ol style="list-style-type: none"> 4. คณะกรรมการดำเนินงาน กำหนดแผนและแนวทางการดำเนินงาน ชี้แจง สร้างความเข้าใจ โครงการ/กิจกรรม ต่างๆ กำหนดแผนและแนวทางการดำเนินงาน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC ให้ทุกคนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา มีการดำเนินการสร้างโอกาสการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ โดยการพัฒนาระบบและส่งเสริมสมรรถนะครูและนักเรียนในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดการศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับผู้เรียน จัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ห้องเรียนวิทยาศาสตร์พลังสิบ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ แผนการเรียนศิลปกรรม แผนการเรียนอาชีพธุรกิจ โครงการห้องเรียนพิเศษ SMTE, MEP, EG เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับผู้เรียนได้สามารถเลือกได้ตามศักยภาพ และความถนัด สนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีโครงการทุนเพื่อการศึกษาของนักเรียน ส่งเสริมศักยภาพครูให้เป็นครูมืออาชีพมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้มุ่งสู่คุณภาพผู้เรียน
C : Check การตรวจสอบ	M ² : Morality หมายถึง Morality มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	เสริมสร้างพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ผ่านงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โครงการสุขภาวะดี กิจกรรม TO BE NUMBER ONE สถานักเรียน

PDCA	TUMHOME Model	การดำเนินการ
A : Act การปรับปรุง การดำเนินงาน	E : Evaluation หมายถึง Evaluation การวัดการประเมินผล และการติดตาม	7. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำเสนอผลที่ได้จากกิจกรรม ค้นหา ปัญหาสาเหตุ ของกิจกรรม และ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป 8. จัดทำสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ เสนอต่อผู้บริหาร ซึ่งเป็นการทบทวน

◆ ผลงานที่เกิดกับโรงเรียน ระดับชาติ ดังนี้

1. รับโล่เกียรติยศ หมู่ยุวภาษาต้นแบบ ระดับประเทศ ประจำปี 2564
2. รางวัลสถานศึกษาปลอดภัย ปีที่ 2 ติดต่อกัน จากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ประจำปี 2566
3. รางวัลเสมา ป.ป.ส. ประเภทผลงานดีเด่น ระดับทอง กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ 30 มิถุนายน 2566
4. รางวัลชนะเลิศ “การประกวดนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์” ระดับชั้น ม.ปลาย ชิงถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2567
5. รางวัลสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ(Best Practice) ด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน สพฐ. เมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2567
6. รางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ 2 การประกวดละครเพลงต่อต้านทุจริต (เดอะมิวสิคคัล) ระดับชาติ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2567
7. รางวัลรักษามาตรฐานต้นแบบระดับเงิน ปีที่ 2 การดำเนินงานของชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี 2567 เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2567
8. รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ OBECQA ปีการศึกษา 2567

◆ ผลงานที่เกิดกับผู้บริหาร ระดับชาติ ดังนี้

1. นายภูวนารถ ตั้งศิริ รับรางวัลผู้มีนวัตกรรมดีเด่นในการขับเคลื่อนนโยบายการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัยของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ.2566
2. นายภูวนารถ ตั้งศิริ รับรางวัลเสมา ป.ป.ส. ประเภทผลงานดีเด่น ระดับทอง กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ 30 มิถุนายน 2566
3. นายสุทธิชัย นาคะอินทร์ รับรางวัลผู้มีนวัตกรรมดีเด่นในการขับเคลื่อนนโยบายการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัยของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ.2566

◆ ผลงานที่เกิดกับครู ระดับชาติ ดังนี้

1. นางสาวดุชฎี บุตรบุรี รับรางวัลครูผู้สอนดีเด่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชาติ มอบโดย ศุภสภา ปีการศึกษา 2566
2. นายชญาทิน ไทรัตน์ และนางสาวณัชชา นิระเคน รับรางวัลครูดีของแผ่นดิน (ครูชน คนคุณธรรม) ชั้นที่ ๕ ปีการศึกษา 2566
3. นางสาวดุชฎี บุตรบุรี ได้รับรางวัลครูสุคติ ประจำปี 2567 จากสำนักงานเลขาธิการศุภสภา

4. นางอรัทัย ธรรมโม ได้รับรางวัลครูสุดดี ประจำปี 2567 จากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

◆ ผลงานที่เกิดกับนักเรียน ระดับนานาชาติ และระดับชาติ ดังนี้

1. นายชยพล รากวงศ์ นักเรียนชั้น ม.4 รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนเยาวชนไทย นำเสนอวัฒนธรรม (รูปแบบภาษาอังกฤษ) ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 11-13 เมษายน พ.ศ.2567
2. นางสาวฉนวนทิรา ไตรริน นักเรียนชั้น ม.6 รับถ้วยรางวัลชนะเลิศ จากนายกรัฐมนตรีกองการแข่งขันสุนทรพจน์ ด้านรัฐศาสตร์ภาษาไทย โครงการสิงห์แดงสัญจร ครั้งที่ 15 ปีการศึกษา 2566
3. นายสิทธิินันท์ ไชยพันธุ์ นักเรียนชั้น ม.6 รับรางวัลพระราชทาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขนาดกลาง ปีการศึกษา 2566 และรับการคัดเลือกเป็นเยาวชนต้นแบบประกายเพชร "โครงการเยาวชนต้นแบบประกายเพชร" ปีการศึกษา 2566 พร้อมทั้งรับโล่เชิดชูเกียรติ รางวัล Young Smart : Yong ทำดีเยาวชนคนดีคนเก่ง ระดับประเทศ จากกระทรวงวัฒนธรรม ณ ห้องประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
4. ตัวแทนนักเรียนจำนวน 3 คน รับรางวัลชนะเลิศ การแปรรูปอาหาร ระดับ ม.ต้น การแข่งขันในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 70 ระดับชาติ

จากการคัดกรองนักเรียน พบว่ายังคงมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากในปัจจุบันมีสื่อที่คอยกระตุ้นและหลอกล่อเยาวชนอย่างมากมาย เช่น ภัยจากบุหรี่ยาไฟฟ้าและสารเสพติดอื่นๆ ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร โดยยึดหลัก "คิดเร็ว ทำเร็ว" เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุความสำเร็จ ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชน และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษา นำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้รับการแก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนสามารถกลายเป็นกลุ่มปกติที่ร่วมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์และอยู่ร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ บางรายสามารถพัฒนาตนเองจนกลายเป็นกลุ่มพิเศษที่มีศักยภาพโดดเด่น และสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน หนึ่งในผลงานที่โดดเด่นคือผลงานของชมรม TO BE NUMBER ONE ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 2 คน ได้แก่ นายสิทธิินันท์ ไชยพันธุ์ และ นายติณภพ ตะวะนะ ซึ่งได้รับการคัดเลือกและได้รับทุนการศึกษา Diamond Crown Nurses มูลค่า 1,000,000 บาท สำหรับศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2567 จากสถาบันปัญญาภิวัฒน์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรดำเนินการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาตามรูปแบบที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพมีระบบดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการศึกษาเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสามารถรับรู้ข้อมูลสารสนเทศที่ครอบคลุมได้อย่างทั่วถึงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

